

Oslava hudby v perfektnej interpretácii

Massenetov Werther pretriasa základné konflikty, ktoré sú univerzálne platné a nadčasové. Perla francúzskeho operného repertoáru skomponovaná na nemeckú literárnu predlohu má preto rozhodne čo povedať aj dnešnému divákovi. Košická opera prichádza s témou vášne a smrti v období, keď sme so zomieraním konfrontovaní omnoho viac ako inokedy.

V opere sa mnohé odohráva v myšlienkach hlavných postáv, ktorých obsah netlmočia slová, ale hudba. Hudobné nastudovanie ostatnej inscenácie košického operného súboru je vo viacerých ohľadoch vysoko nadpriemerné. Vo farebnom a dynamickom spektre dokázal orchester na premiérovom predstavení vyvolať nefalšované emócie. Dirigent **Vinicius Kattah** dovedol náročnú partitúru k dokonalosti v perfektnej súhre so sólistami. Presvedčivo zvládnuté sóla jednotlivých nástrojov (anglický roh, lesný roh) či nástrojových skupín (violončelá) odkazovali na výbornú kondíciu orchestra. Obrovským benefitom inscenácie sa stalo sólistické obsadenie. Ani v jednom prípade nie je možné

dejstve maximálne prirodzeným spôsobom. Myslím, že ho v najbližšom čase budeme čoraz častejšie počuť v dramatickom repertoári, i keď jeho lyrická poloha je ešte stále zabalená v mäkkom zamate.

Hráva Sophie sa v dramatickom treťom dejstve snaží rozveseliť svoju staršiu sestru Charlotte. Je evidentné, že je do Werthera detsky zaľúbená. **Aneta Holá** naplnila jej radostný charakter v plnej miere. Ich otca Bailiho obdaruil **Michal Onufer** farebne plným basom. Albert bol v polohe nežného barytónu **Jiřího Rajniša** milujúcim a trpezlivým Charlottiným manželom až do chvíle, keď rozhodne prikáže Charlotte, aby odovzdala jeho pištoľ Wertherovmu poslovi s vedomím

Scénografiu charakterizovala kombinácia realistických kúl a digitálnych projekcií na tylové opony. Ich dizajn veľmi dobre zladil s režijnou koncepciou **Michael Baggavy**. Podarilo sa mu vytvoriť množstvo výtvarne výpovedných ilúzií (pochmúrny les za oknami izby, jeseň vo farebných plochách, sneženie). Scénograf **Michal Syrový** pracoval aj so symbolmi, ktorých význam nebol dostatočne jasný. Napríklad ruže na dlhých stopkách pravidelne rozostavené po javisku v druhom dejstve, prázdne rámy rôznej veľkosti visiace zo stropu. Na najväčšom z nich sedel v poslednej scéne zranený a krvácajúci Werther ako na hojdačke, tam sa odohrával aj záverečný dvojspev. Postavy do rámov vstupovali a vystupovali. Nič nie je stále a nemenné?

Tomáš Kypta navrhol veľmi pestré, rôznorodé a dobovo neurčité kostýmy. Čierne stuhu a lemy na žltých (Sophia) či červených (Charlotte) šatách pôsobia ako predzvesť smutného vývoja deja. Poeticky pôsobi nasadenie červeného šálu, ktorý Charlotte daruje Wertherovi počas prvého stretnutia a ktorý sa v scéne smrti stáva krvavou škvrnou na jeho hrudi

(v Goetheho literárnej predlohe je to stuha, ktorú má Werther vo vrecku a v poslednom liste žiada, aby ju pri pochovávaní nechali tam.) Nemecký režisér **Alexander Wiegold** sa predovšetkým zamerlal na réžiu činohry postáv, no z jeho inscenačnej koncepcie bolo evidentné, že sa do hĺbky venoval analýze partitúry a veľmi úzko spolupracoval s dirigentom. Réžia výrazne prispela k synergickému efektu všetkých zložiek predovšetkým tým, že neprinášala nič, čo by nebolo v súlade s hudbou. Veľmi jemne a umelecky inteligentne bola vypointovaná posledná scéna. Werther s rozpaženými rukami ako ukrižovaný stojí v strede javiska. Svetlom je vytvorený efekt siluety jeho tela. Svetlo zhasne a telo sa stratí v tme. Ak by sa niečo podobné odohralo bez Messenetovej silnej hudby, išlo by o prázdne kliše. Košická inscenácia zhudobnenej literárnej klasiky má potenciál zanechať v divákovi hlboký

dojem a prinútiť ho zamyslieť sa. Hudba je s vnútornou výpoveďou inscenácie prepojená absolútne geniálne. Práve ona posúva myšlienky do rozšírenej reality, ukazuje, že sme bytosti, ktoré nemôžu existovať bez duševného rozmeru prežívaných emócií.

Katarína BURGROVÁ

P. Berger ako Werther (foto: J. Marčínský)

hovorí o slabšom výkone. Na rozdiel od svojej literárnej predlohy prenáša opera významnú pozornosť na postavu Charlotty a jej vnútorný vývoj. Sledovať genézu tejto premeny v technicky dokonalej interpretácii **Eleny Maximovej** bolo obrovským umeleckým zážitkom manifestujúcim sa v množstve odtienkov vystihujúcich emocionálne uveriteľné i myšlienkové rozpoloženia postavy. Listová ária vyznela nadpozemsky aj vďaka perfektne zvládnutému farebnému pianissimu orchestra. **Peter Berger** bol skutočným, uveriteľným a nefalšovaným Wertherom. Preputoval z lyrickej polohy v árii z prvého dejstva až po dramatické vypätie v treťom

toho, čo môže nasledovať. Schmidt (**Maksym Kutsenko**) a Johann (**László Havasi**) veľmi dobre zvládli svoju polohu, hoci vo vkusných, uhladených čiernobielych kostýmoch pôsobila ich bujará opitosť trochu rozporupne. Čierne, biele a sivé boli aj balóny, ktoré priniesli Baillioho deťom. Dôležitú úlohu zastáva v opere detský spev. Mladšie deti s anjelskými krídlami na chrbte v prvom dejstve nacvičujú už v lete s otcom Baillim vianočné koledy. V poslednom „vianočnom“ dejstve sa menia na anjelov vyprevádzajúcich Werthera na onen svet. Intonačne čisté a výrazovo presvedčivé detské hlásky **Detského operného štúdia ŠDKE** vycibril **Igor Dohovič**.

Jules Massenet: *Werther*
 Réžia: Alexander Wiegold
 Scéna: Michal Syrový
 Kostýmy: Tomáš Kypta
 Svetelný dizajn: Michael Baggavy
 Dirigenti: Vinicius Kattah, Peter Valentovič
 Premiéra v Štátnom divadle Košice 29. 10.